

บทที่ 9

กฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ

เค้าโครงเรื่อง

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายการค้าสหภาพยุโรป พระราชบัญญัติการแข่งขันการค้า กฎหมาย Home Appliance Recycling ทรัพย์สินทางปัญญา The Product Liability Law และ African-Caribbean Basin Bill

สาระสำคัญ

1. พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า
2. เครื่องหมายการค้าสหภาพยุโรป
3. พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า
4. กฎหมาย Home Appliance Recycling
5. ทรัพย์สินทางปัญญา
 - 5.1 สิทธิบัตร
 - 5.2 อนุสิทธิบัตร
 - 5.3 ลิขสิทธิ์
6. The Product Liability Law
7. African-Caribbean Basin Bill

จุดประสงค์ของการเรียนรู้

1. เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ
2. ให้นักศึกษามีความรู้กฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศในวงกว้าง เช่น พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายการค้าสหภาพยุโรป พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า กฎหมาย Home Appliance Recycling ทรัพย์สินทางปัญญา The Product Liability Law และ African-Caribbean Basin Bill เป็นต้น

ความนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ การแข่งขัน โลก กฎระเบียบการค้า การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการเมืองและกฎหมาย เป็นต้น ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อธุรกิจระหว่างประเทศ การดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศต้องเผชิญกับการกีดกันทางการค้าที่มีโชภาณี (ดังจะกล่าวในบทที่ 10) ข้อกำหนด กฎระเบียบการเมืองและกฎหมาย ฯลฯ ในแต่ละประเทศมีกฎระเบียบด้านการเมือง กฎหมายและการปกครองที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นประเทศคู่ค้าจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม กฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ เช่น กฎหมายการนำเข้า การส่งออก การลงทุน ฯลฯ

สภาพแวดล้อมทางการเมือง ระบบการปกครองของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน การปกครอง การบริหารประเทศในระบบต่างๆมีผลต่อการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อมดังนี้

(1) ประชาธิปไตย ให้สิทธิเสรีภาพแก่ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ประชาชนมีเสรีภาพด้านความคิด การแสดงออก การเรียกร้อง และการรวมตัวกันภายในขอบเขตของกฎหมาย ระบบประชาธิปไตยมีหลายรูปแบบ ได้แก่ ประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เช่น ประเทศไทยและอังกฤษ ประชาธิปไตยที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น

(2) ระบบการรวมอำนาจ เป็นระบบการปกครองแบบรวมอำนาจหรือเผด็จการที่อำนาจการตัดสินใจขึ้นอยู่กับบุคคลสำคัญเพียงไม่กี่คน บุคคลบางกลุ่มได้คุมอำนาจบริหารประเทศ ระบบการรวมอำนาจส่งผลให้ขาดความเป็นอิสระในการประกอบการ เนื่องจากการดำเนินธุรกิจต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่มีผู้นำการปกครองกำหนดแนวทางไว้

สภาพแวดล้อมทางกฎหมาย การดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศเกี่ยวข้องกับกฎหมายของประเทศคู่ค้าและกฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ จึงจำเป็นต้องศึกษาข้อบังคับกฎหมายเพื่อความชัดเจนและการปฏิบัติที่ถูกต้อง

กฎหมายภายในประเทศแม่เป็นกรอบที่กำหนดแนวทางปฏิบัติงานทั้งธุรกิจในประเทศและธุรกิจระหว่างประเทศ ซึ่งในบางครั้งอาจเกิดความขัดแย้งที่มีผลให้การขยายธุรกิจไปสู่ต่างประเทศเกิดปัญหา เช่น การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ที่สูงเกินไป ต้นทุนค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นราคาแพงจนไม่สามารถแข่งขันได้ในตลาดต่างประเทศ บางประเทศจะมีกฎหมายที่ส่งเสริมธุรกิจในประเทศของตนโดยการกีดกันไม่ให้สินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันและบางประเทศได้ออกกฎหมายที่ใช้บังคับรวมไปถึงนอกราชอาณาจักรของตนด้วย

กฎหมายของประเทศคู่ค้าบางประเทศได้จำกัดการดำเนินธุรกิจภายในประเทศและต่างประเทศควบคู่ไปกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง ดังนั้นประเทศที่จะทำการค้าจะต้องศึกษากฎระเบียบข้อบังคับ กฎหมายและประเมินความเสี่ยงในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ในบทนี้ผู้ประกอบธุรกิจระหว่างประเทศต้องศึกษากฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ เช่น พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายการค้าสหภาพยุโรป (EU) พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า กฎหมาย Home Appliance Recycling ทรัพย์สินทางปัญญา The Product Liability Law และ African-Caribbean Basin Bill รายละเอียดโดยสังเขปมีดังนี้

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า

เครื่องหมายการค้า (Trademark) หมายถึง ยี่ห้อ เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์หรือตราจะเป็นภาพหรือชื่อหรือตัวอักษรที่ใช้กำกับสินค้าหรือบริการ วัตถุประสงค์การกำหนดเครื่องหมายการค้าเพื่อให้คนทั่วไปสามารถคัดแยกได้ว่าสินค้านั้นมีความแตกต่างจากสินค้าของผู้อื่น

การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 เพื่อให้สอดคล้องกับ (Agreement on Trade Related Aspects on Intellectual Property rights) ของ World Trade Organization (WTO) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2543 เป็นต้นมา

ประเภทของเครื่องหมายการค้าสามารถจดทะเบียนได้ จำแนกเป็น 4 ประเภท คือ

- เครื่องหมายการค้า (Trademark) ใช้กำกับสินค้าวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความแตกต่างจากสินค้าอื่นๆ

- เครื่องหมายร่วม (Collective Mark) ใช้กับสินค้าและบริการที่ผลิตจากกลุ่มบริษัทในเครือเดียวกัน เช่น การใช้เครื่องหมายตราช้างของบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

- เครื่องหมายบริการ (Service Mark) คือเครื่องหมายที่ใช้กับธุรกิจบริการ เช่น เครื่องหมายของสายการบิน โรงแรม และธนาคาร เป็นต้น

- เครื่องหมายรับรอง (Certification Mark) คือ เครื่องหมายที่เจ้าของเครื่องหมายใช้รับรองคุณภาพสินค้าหรือบริการของผู้อื่น เช่น เครื่องหมายถนัดศรี ชวนชิม เซลล์ชวนชิม เป็นต้น

การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า มีดังต่อไปนี้

- (1) จะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น เครื่องหมายราชการ พระบรมฉายาลักษณ์ ธงชาติ

- (2) จะต้องไม่มีลักษณะบ่งเฉพาะ เพื่อแสดงให้ประชาชนหรือผู้ซื้อสินค้าทราบและเข้าใจว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้านั้นแตกต่างจากสินค้าอื่น

- (3) จะต้องไม่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายบุคคลอื่นเพื่อป้องกันไม่ให้สาธารณชนสับสนเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของสินค้าหรือแหล่งกำเนิดสินค้า โดยพิจารณาจากตัวอักษร คำอ่าน รูปภาพหรือภาพและการประดิษฐ์ของเครื่องหมาย เป็นต้น

กฎหมายจะให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วเป็นเวลา 10 ปี นับจากวันที่จดทะเบียนหากครบกำหนดก็สามารถขอต่ออายุได้ครั้งละ 10 ปี

ประโยชน์การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ให้ประโยชน์ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าจะได้รับการคุ้มครองตาม พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2543 ซึ่งบัญญัติให้ผู้ที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้แล้วมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะใช้เครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนในกรณีที่มีผู้อื่นละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า เช่น ลอกเลียนแบบหรือนำไปจดทะเบียนซ้ำ เจ้าของเครื่องหมายการค้ามีสิทธิที่จะฟ้องร้องขอให้เพิกถอนการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีการลอกเลียนแบบดังกล่าว หรือฟ้องเรียกค่าเสียหายได้ ซึ่งได้เปรียบกว่าเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนและไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ถ้าหากมีการละเมิดเครื่องหมายการค้าเกิดขึ้น

กิจกรรมที่ 1

ให้นักศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าเพิ่มเติมและพยายามสังเกตเครื่องหมายการค้าของธุรกิจระหว่างประเทศหลายประเทศว่า สอดคล้องกับพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าอย่างไร

เครื่องหมายการค้าสหภาพยุโรป

สินค้าหรือบริการ โดยทั่วไปสามารถจำแนกการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้ 2 ลักษณะ คือ (1) เครื่องหมายการค้าภายในประเทศ (2) เครื่องหมายการค้าสำหรับสมาชิก

การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าภายในประเทศให้ความคุ้มครองเฉพาะภายในประเทศที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้เท่านั้น การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ให้ความคุ้มครองในทุกประเทศที่เป็นสมาชิกของ International Trade Mark ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกรวม 171 ประเทศ

ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (EU) ได้มีการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ารูปแบบ Community Trade Mark (CTM) ซึ่งเป็นการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ช่วยประหยัดเวลาและอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าของเครื่องหมายการค้า การจดทะเบียน CTM เพียงครั้งเดียว เครื่องหมายการค้าจะให้ความคุ้มครองในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปทั้ง 15 ประเทศ โดยไม่ต้องไปจดทะเบียนการค้าในแต่ละประเทศเหมือนในอดีตที่ผ่านมา และค่าใช้จ่าย CTM ยังถูกกว่า International Trade Mark

เครื่องหมายการค้าที่สามารถจดทะเบียน CTM ได้ต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการคือ

- (1) เป็นสัญลักษณ์ที่สามารถแสดงเป็นรูปภาพได้
- (2) สินค้านั้นสามารถจำแนกเป็นสินค้าและบริการที่ใช้เครื่องหมายการค้าแตกต่างจากสินค้าของบริษัทอื่น

การขอยื่นจดทะเบียน CTM นักธุรกิจระหว่างประเทศสามารถขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแบบ CTM ได้ โดยยื่นเรื่องต่อหน่วยงานที่ดูแลเรื่องสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาของแต่ละประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (EU) ยื่นเรื่องต่อ Benelux Trade Mark Office ซึ่งจะส่งเรื่องต่อไปให้ OHIM อีกต่อหนึ่ง การยื่นเรื่องโดยตรงต่อ OHIM สามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

- ส่งผ่านบริษัทรับส่งเอกสารของเอกชน
- ยื่นเรื่องด้วยตนเองที่สำนักงาน OHIM
- ส่งทาง ETMF disk (Electronic Trade Mark Application Form) ซึ่งสามารถสอบถามรายละเอียดได้จากสำนักงาน OHIM
- ส่งทางไปรษณีย์ธรรมดา
- ส่งทางโทรสารหมายเลข 34 965 131 344
- ส่งทาง e-mail

กิจกรรมที่ 2

นักศึกษาหาเครื่องหมายการค้า 2 ลักษณะคือ เครื่องหมายการค้าภายในประเทศและเครื่องหมายการค้าสำหรับสมาชิกแล้วศึกษาลักษณะเครื่องหมายการค้าดังกล่าว

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า

ประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2542 เป็น พ.ร.บ. ที่ปรับปรุงมาจาก พ.ร.บ. กำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522 ใช้บังคับกับธุรกิจ เช่น ภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การบริการ การประกันภัย และการเงิน ทั้งนี้ไม่รวมส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มเกษตรกร ซึ่งมีกฎหมายรองรับให้เป็นนิติบุคคล และมีวัตถุประสงค์ดำเนินการทางธุรกิจเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพของเกษตรกรและธุรกิจบางประเภทที่ได้รับการยกเว้น

ข้อห้ามของ พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจระหว่างประเทศ ซึ่งมีพฤติกรรมในลักษณะผูกขาดหรือจำกัดการแข่งขันทางการค้าโดยสรุปดังต่อไปนี้

- การตกลงร่วมกันเพื่อลดหรือจำกัดการแข่งขัน เช่น การกำหนดปริมาณสินค้าที่จะผลิตเพื่อจำกัดปริมาณสินค้าในตลาด การตกลงขายสินค้าในราคาเดียวกัน การแบ่งท้องที่ในการจำหน่ายสินค้า การร่วมกันเพื่อให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชนะการประมูล
- การขัดขวาง กีดกันหรือจำกัดการประกอบธุรกิจของผู้อื่น โดยมีวัตถุประสงค์มิให้ผู้อื่นประกอบธุรกิจ หรือทำให้ต้องล้มเลิกกิจการเพื่อลดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจ

- การใช้อำนาจเหนือตลาด เพื่อกำหนดราคาสินค้าและบริการอย่างไม่เป็นธรรม เช่น การแทรกแซงการประกอบธุรกิจของผู้อื่น โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ลดหรือระงับการให้บริการ การผลิตหรือการจำหน่าย เพื่อให้สินค้าหรือบริการมีปริมาณต่ำกว่าความต้องการของตลาด

- ผู้ประกอบธุรกิจมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับผู้ประกอบธุรกิจนอกราชอาณาจักร ดำเนินการใด ๆ อันเป็นการจำกัดการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อการบริโภคของบุคคลธรรมดา และเพื่อประโยชน์ในการใช้งานของผู้ประกอบธุรกิจอื่นในประเทศ

- การรวมธุรกิจเพื่อควบคุมนโยบายหรือการบริหาร ทำให้เกิดการผูกขาดหรือลดการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นการรวมธุรกิจที่มีผลให้ธุรกิจหนึ่งควรอยู่และธุรกิจหนึ่งสิ้นสุดลงหรือรวมแล้วเกิดธุรกิจใหม่

ข้อดีของ พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า นักธุรกิจระหว่างประเทศเมื่อได้รับความไม่เป็นธรรมจากพฤติกรรมในลักษณะผูกขาดหรือจำกัดการแข่งขันทางการค้า สามารถร้องเรียนมายังคณะกรรมการการแข่งขันการค้า ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานได้

การดำเนินงานของคณะกรรมการด้านการตรวจสอบและวินิจฉัยความผิดของผู้ที่กระทำการขัดแย้ง พ.ร.บ. ฉบับนี้ หากพบว่ามีบุคคลใดได้รับความเสียหายจากการใช้พฤติกรรมลักษณะผูกขาดหรือจำกัดการแข่งขันหรือได้รับการร้องเรียนจากผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำอันไม่เป็นธรรม คณะกรรมการจะส่งเรื่องให้คณะกรรมการสอบสวนและคณะกรรมการเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องตรวจสอบหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยาน หลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิสูจน์ความผิด และเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการให้วินิจฉัยเพื่อชี้ขาดว่าจะให้มีการสั่งฟ้องหรือไม่ ซึ่งคำสั่งนั้นอาจกระทำพร้อมกับการสั่งระงับการดำเนินธุรกิจของบุคคลที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ทั้งนี้หากมีคำสั่งให้ฟ้องข้อมูลพร้อมสำนวนการสอบสวนทั้งหมดจะถูกส่งให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนกฎหมายต่อไป

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า สนับสนุนให้มีการแข่งขันด้านการค้ามากขึ้น เปิดโอกาสให้ธุรกิจนำกลยุทธ์ใหม่ ๆ มาใช้ เช่น การควบกิจการ การเข้าซื้อกิจการหรือการตั้งบริษัทแม่ (Holding Company) นอกจากนี้ยังลดความได้เปรียบของผู้ประกอบการรายใหญ่ในตลาด

กิจกรรมที่ 3

ให้นักศึกษาหาตัวอย่างในกรณีที่มีผู้ทำผิด พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้าและมีบทลงโทษอย่างไรบ้าง

กฎหมาย Home Appliance Recycling

ประเทศญี่ปุ่นได้ประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 ในระยะเริ่มแรกชนิดของเครื่องไฟฟ้าที่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมายมี 4 ประเภท ได้แก่ เครื่องซักผ้า ตู้เย็น โทรทัศน์ และเครื่องปรับอากาศ วัตถุประสงค์เพื่อ (1) กำหนดให้ผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าเพื่อจำหน่ายร้านค้าปลีก และผู้ใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าในญี่ปุ่นมีภาระร่วมกันในการจัดการเกี่ยวกับเครื่องใช้ไฟฟ้าที่หมดอายุการใช้งานแล้ว (2) ลดปริมาณขยะจากเครื่องใช้ไฟฟ้าที่หมดสภาพหรือหมดอายุการใช้งาน (3) เพื่อนำอุปกรณ์ที่ยังสามารถใช้ประโยชน์กลับมาใช้ใหม่แทนวิธีการกำจัดเครื่องใช้ไฟฟ้าแบบเดิมที่นิยมนำเครื่องไฟฟ้าที่หมดอายุการใช้งานแล้ว นำมาแยกชิ้นส่วนก่อนและนำไปทำลาย ซึ่งต้องใช้พื้นที่มากจึงไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่หายากในประเทศญี่ปุ่น

กิจกรรมที่ 4

ให้นักศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับประเทศผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า 4 ประเภท คือ ตู้เย็น โทรทัศน์ เครื่องซักผ้า เครื่องปรับอากาศส่งออกจำหน่ายในตลาดโลกว่ามีปริมาณการส่งออกจำนวนเท่าใดในแต่ละปี กฎหมาย Home Appliance Recycling มีผลกระทบต่อประเทศดังกล่าวอย่างไร

ทรัพย์สินทางปัญญา

กฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศให้ความสำคัญคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่างๆ เช่น สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ ดังนั้นผู้ประกอบการควรเอาใจใส่และปฏิบัติให้ถูกต้อง

ตามกฎหมายดังกล่าว เพื่อป้องกันมิให้ผู้อื่นล่วงละเมิดสิทธิอันพึงมีของเจ้าของ ขณะเดียวกันก็เป็น การป้องกันมิให้เราไปละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วย

ทรัพย์สินทางปัญญา คือผลงานอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ซึ่งสามารถนำไป ใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ ทรัพย์สินทางปัญญาแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. สิทธิบัตร หมายถึง หนังสือสำคัญที่รัฐบาลออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ คิดค้น หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อใช้ในทางอุตสาหกรรม สิทธิบัตรจำแนกเป็น (1) สิทธิบัตร การประดิษฐ์ และ (2) สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

2. เครื่องหมายการค้า หมายถึง เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือตราที่ใช้กับสินค้า หรือ บริการ เพื่อให้คนทั่วไปสามารถแยกได้ว่าสินค้านั้นแตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าอื่น โดยปกติตามความเข้าใจของคนโดยทั่วไปมักเรียกเครื่องหมายการค้าว่ายี่ห้อหรือโลโก้

3. ลิขสิทธิ์ หมายถึง สิทธิความเป็นเจ้าของผลงานที่เกิดจากการใช้สติปัญญาของมนุษย์ที่ สร้างสรรค์งานขึ้นมา ลักษณะของผลงานต้องมีคุณค่าทางเศรษฐกิจและศีลธรรม กฎหมายอนุญาต ให้ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิในการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เช่า หรืออนุญาต ให้ผู้อื่นใช้สิทธิ ลักษณะของงานลิขสิทธิ์จะแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น งานวรรณกรรม งานนาฏกรรม (เช่น การรำ การเต้น) งานศิลปกรรม งานดนตรีกรรม งานโสตทัศนวัสดุ งานภาพ ยยนตร์และงานสิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงและแพร่ภาพ งานอื่น ๆ เช่น งานในแผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลปะหรือแผนกวรรณคดี เป็นต้น

สิทธิบัตร

ปัจจุบันใช้พระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมการ ให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทสิทธิบัตรจากพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 หลายประการ นอกจากนี้ยังได้ขยายการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภท อนุสิทธิบัตรด้วยดังนี้

สิทธิบัตร (Patents) หมายถึง หนังสือที่รัฐบาลออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์คิดค้น หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือสิทธิพิเศษที่กฎหมายบัญญัติให้เจ้าของสิทธิ บัตรมีสิทธิเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว ในการนำผลงานที่ได้จากการประดิษฐ์คิดค้นหรือการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับจากการจดสิทธิบัตรไว้แล้ว ไปผลิต จำหน่ายหรืออนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิ

ตามสิทธิบัตรนั้น โดยได้รับค่าตอบแทนในกรณีที่เกิดการละเมิดสิทธิในงานประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้จดสิทธิบัตรไว้แล้วนั้นก็สามารถดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ละเมิดได้ประเภทสิทธิบัตร สิทธิบัตรจำแนกเป็น 2 ประเภทคือ

1. สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Design) เป็นการให้ความคุ้มครองงานที่เป็นการออกแบบรูปร่าง ลักษณะภายนอกของผลิตภัณฑ์ เช่น รูปร่าง การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรนั้นจะต้องเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมหรือหัตถกรรมได้หรือไม่เคยเปิดเผยสาระสำคัญในเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์มาก่อนทั้งในและนอกประเทศก่อนวันขอสิทธิบัตรหรือต้องเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่เคยใช้แพร่หลายมาก่อน

2. สิทธิบัตรการประดิษฐ์ (Invent) เป็นการให้ความคุ้มครองงานประดิษฐ์ที่ผู้ประดิษฐ์ได้สร้างขึ้นมาจากลักษณะองค์ประกอบ โครงสร้างหรือกลไกของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งกรรมวิธีการผลิต โดยกำหนดลักษณะดังนี้

- ต้องเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่แตกต่างไปจากเดิม สิ่งประดิษฐ์ขึ้นใหม่นี้ยังไม่เคยเปิดเผยสาระสำคัญในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์มาก่อน ทั้งในและนอกประเทศหรือยังไม่เคยมีใช้แพร่หลายมาก่อนในประเทศ และยังไม่เคยได้รับสิทธิบัตรมาก่อน

- ต้องเป็นการประดิษฐ์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมหรือหัตถกรรม

- ต้องเป็นการประดิษฐ์ที่มีขึ้น การประดิษฐ์สูงขึ้นไปควรเป็นการประดิษฐ์ที่ไม่อาจทำได้ง่ายสำหรับผู้ที่มีความรู้ระดับธรรมดาหรือมีลักษณะที่เป็นการแก้ไขปัญหาทางเทคนิค

ตัวอย่างสิทธิบัตรการประดิษฐ์ เช่น เครื่องยนต์กลไก วงจรไฟฟ้า การคิดค้นทางเคมี และกรรมวิธีหรือขั้นตอนการผลิต เป็นต้น

การคุ้มครอง พระราชบัญญัติสิทธิบัตรจะให้การคุ้มครองแก่ผู้ประดิษฐ์และผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้จดทะเบียนสิทธิบัตรเป็นระยะเวลา 10 ปี สำหรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ และเป็นระยะเวลา 20 ปี สำหรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์การประดิษฐ์ นับแต่วันขอจดสิทธิบัตร ทั้งนี้สิทธิบัตรทั้งสองประเภทไม่สามารถขอต่ออายุความคุ้มครองได้อีกเมื่ออายุครบกำหนด

อนุสิทธิบัตร

อนุสิทธิบัตร (Petty Patents) เป็นหนังสือสำคัญที่รัฐบาลออกให้เพื่อคุ้มครองกรรมวิธีในการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ขึ้นใหม่ เช่น อาจปรับปรุงจากกรรมวิธีในการประดิษฐ์เดิมเพียงเล็กน้อย หรือใช้เทคนิคการผลิตไม่สูงมากนัก แต่เดิมผู้ประดิษฐ์ไม่สามารถยื่นขอจดทะเบียนสิทธิบัตรได้ แต่ปัจจุบันสามารถยื่นขอจดทะเบียนเป็นอนุสิทธิบัตรได้ เช่น การขอจดทะเบียนคุ้มครองกรรมวิธีในการผลิตห้องแบตเตอรี่ที่มีส่วนยึดตรึงแบตเตอรี่ให้อยู่กับที่การผลิตเข็มฉีดยาแบบพร้อมฉีดที่มียาบรรจุอยู่และการผลิตหูโทรศัพท์ที่มีวงจรตัดเสียงรบกวน เป็นต้น

อนุสิทธิบัตรมีอายุการคุ้มครองเป็นเวลา 6 ปี นับแต่วันที่ยื่นขอรับอนุสิทธิบัตรและสามารถขอต่ออายุอนุสิทธิบัตรได้อีก 2 ครั้ง ครั้งละ 2 ปี รวมอายุการคุ้มครองเป็นเวลา 10 ปี

การขอรับความคุ้มครองผู้ประดิษฐ์สามารถยื่นความประสงค์ที่จะขอรับความคุ้มครองในทรัพย์สินทางปัญญาทั้งประเภทสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตรได้ที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ หรือผ่านสำนักงานพาณิชย์จังหวัด โดยชำระค่าธรรมเนียมเบื้องต้น คือ ค่ายื่นคำขอรับสิทธิบัตรเป็นเงิน 1,000 บาท และอนุสิทธิบัตรเป็นเงิน 500 บาท

ลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ คือ สิทธิความเป็นเจ้าของผลงานที่เกิดจากการใช้สติ ปัญญา ความรู้ สร้างสรรค์งานให้เกิดขึ้น ซึ่งงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมีลักษณะแตกต่างจากทรัพย์สินโดยทั่วไป คือ ไม่มีรูปร่าง ดังนั้นผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว สามารถกระทำการใด ๆ กับงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นและจะได้รับการคุ้มครองโดยสมบูรณ์ตามกฎหมาย ซึ่งเรียกว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์ได้แก่ ผู้ใดทำหรือก่อให้เกิดงานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์โดยใช้ความคิดริเริ่มของตนเองและสร้างสรรค์ผลงานนั้นให้ปรากฏเป็นรูปร่างขึ้นมา บุคคลผู้นั้นจะได้รับลิขสิทธิ์จากงานที่สร้างสรรค์นั้นโดยอัตโนมัติโดยไม่ต้องผ่านพิธีการใด ๆ

อย่างไรก็ตามการเป็นเจ้าของงานลิขสิทธิ์ ผู้เป็นเจ้าของอาจมิใช่ผู้ที่สร้างสรรค์ผลงานนั้น ด้วยความคิดริเริ่มของตนเป็นคนแรกเสมอ ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อาจจะได้มาในฐานะที่แตกต่างกัน กฎหมายได้จำแนกประเภทของผู้มีสิทธิเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ดังนี้คือ ผู้สร้างสรรค์งานคนแรก ผู้สร้างสรรค์ในฐานะพนักงานหรือลูกจ้าง ผู้ว่าจ้าง ผู้ดัดแปลงอันมีสิทธิ กระทรวง ทบวง กรม หรือ

หน่วยงานอื่นใดของรัฐ หรือของท้องถิ่น ซึ่งผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ดังกล่าวมาข้างต้น อาจเปลี่ยนแปลงได้ถ้ามีการตกลงไว้เป็นอย่างอื่น งานที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ 8 ประการคือ

- งานบันทึกเสียง เช่น เทปเพลง
- งานแพร่เสียง แพร่ภาพ เช่น การนำเสียงและ/หรือภาพออกเผยแพร่ทางวิทยุและโทรทัศน์
- งานภาพยนตร์
- งานนาฏกรรม เช่น ทำเดินรำ
- งานดนตรีกรรม เช่น คำร้อง ทำนอง
- งานศิลปกรรม เช่น จิตรกรรม ภาพพิมพ์ สถาปัตยกรรม ภาพถ่าย ฯลฯ
- งานประเภทรรรณกรรม เช่น หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ สารานุกรม โปรแกรมคอมพิวเตอร์
- งานอื่นในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะทั่วไปสามารถจัดเป็นงานหนึ่งงานใด ดังที่กล่าวมา

สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นไปตามกฎหมายให้ความคุ้มครองคือเจ้าของลิขสิทธิ์ให้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำซ้ำหรือดัดแปลง นำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่นใช้สิทธิตามที่กล่าวมา ทั้งนี้กฎหมายจะให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์งาน และคุ้มครองต่อไปอีกเป็นเวลา 50 ปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์งานถึงแก่กรรม

ลิขสิทธิ์ซื้อขายหรือโอนกันได้ ลิขสิทธิ์จัดเป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่งอันเกิดจากผลทางปัญญา ผู้เป็นเจ้าของมีสิทธิที่จะดำเนินการซื้อขายหรือโอนให้แก่ผู้อื่นได้เช่นเดียวกับทรัพย์สินโดยทั่วไป

กิจกรรมที่ 5

ให้นักศึกษาศึกษากรณีพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้นในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ

The Product Liability Law

PL-Law หรือ The Product Liability Law เป็นกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ฉบับใหม่ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งออกโดยกระทรวงการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น (Ministry of International Trade and Investment: MITI) เริ่มใช้บังคับ 1 กรกฎาคม 2538 เป็นต้นมา สาเหตุที่มีการออกกฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากผู้บริโภคของญี่ปุ่นที่ได้รับอันตรายจากการบริโภคสินค้าประมาณ 40,000 ราย ได้มารวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลญี่ปุ่นเร่งหามาตรการในการคุ้มครองความปลอดภัยจากการบริโภคของผู้บริโภคให้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ กฎหมาย PL-Law มีวัตถุประสงค์คือ การให้ความคุ้มครองผู้บริโภคให้ปลอดภัยจากการบริโภคผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทุกชนิด ยกเว้นสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรกรรมที่ไม่ผ่านการปรุงแต่งรวมทั้งบริการต่าง ๆ สาระสำคัญของ PL-Law มีดังนี้

- กำหนดให้ “ผู้ผลิต” ซึ่งรวมถึงผู้ผลิตสินค้าในประเทศญี่ปุ่นเอง และผู้ผลิตจากต่างประเทศ รวมทั้งผู้นำเข้าหรือผู้จัดจำหน่ายจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ชีวิตร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้บริโภค อันเนื่องมาจากความบกพร่องของผลิตภัณฑ์นั้น เช่น อันตรายที่ถูกค้าอาจได้รับเนื่องจากการใช้งานที่ไม่เหมาะสมหรือฉลากสินค้าระบุวันหมดอายุการใช้งานคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

- ผู้ส่งออกไทยต้องเพิ่มความระมัดระวังในการผลิตสินค้าเพื่อส่งไปจำหน่ายตลาดญี่ปุ่นให้มากขึ้น

- ผู้บริโภคที่ได้รับอันตรายจากสินค้าที่มีจุดบกพร่อง สามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้เองภายในระยะเวลา 3 ปี นับจากวันที่ทราบว่าตนเองได้รับความเสียหาย โดยไม่ต้องให้หน่วยงานของรัฐบาลญี่ปุ่นตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้นก่อนการฟ้องร้อง อายุความในการฟ้องร้องมีระยะเวลายาวนาน 10 ปี รวมทั้งผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ผลกระทบจาก PL-Law ที่มีผลต่อผู้ส่งออกไทยคือ

- ผู้นำเข้าและผู้จัดจำหน่ายในญี่ปุ่นมีความเข้มงวดในเรื่องการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าที่นำเข้าจากประเทศไทยมากขึ้น เช่น บรรจุภัณฑ์สินค้าต้องได้มาตรฐานและปลอดภัยจากสิ่งแปลกปลอมต่าง ๆ และ โรงงานที่ผลิตสินค้าต้องได้มาตรฐานและถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

- ต้นทุนการผลิตสินค้าไปจำหน่ายยังประเทศญี่ปุ่นสูงขึ้น เนื่องจากต้องเลือกใช้วัตถุดิบในการผลิตสินค้าที่ต้องเน้นเรื่องคุณภาพมากขึ้น

กิจกรรมที่ 6

ให้นักศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับ กรณีพิพาทที่เกี่ยวข้องกับ The Product Liability Law ที่เกิดขึ้นในการทำธุรกิจระหว่างประเทศกับประเทศญี่ปุ่น

African – Caribbean Basin Bill

สภาผู้แทนราษฎรของสหรัฐอเมริกาได้เสนอร่างกฎหมาย African-Caribbean Basin Bill เมื่อต้นเดือนพฤษภาคม 2543 ให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่ประเทศในกลุ่มแอฟริกาและแคริบเบียนที่มีระดับ (Least Developed Countries) โดยยกเว้นภาษีศุลกากรนำเข้าสำหรับสินค้าต่างๆที่ประเทศเหล่านี้ผลิตและส่งไปขายในสหรัฐอเมริกา สิทธิพิเศษนี้มีระยะเวลา 4 ปี นับตั้งแต่กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ต้นปี 2544 เป็นต้นไป

สำหรับในปีแรกที่กฎหมายมีผลบังคับใช้มูลค่านำเข้าสูงสุดของเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่จะได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากรนำเข้าจากสหรัฐอเมริกาคิดเป็นร้อยละ 1.5 ของมูลค่านำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปทั้งหมดของสหรัฐอเมริกาและจะเพิ่มเป็นร้อยละ 3.5 ภายในระยะเวลา 8 ปี

สหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย ปี 2542 ประเทศไทยส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปจำหน่ายยังประเทศสหรัฐอเมริกามูลค่าสูงประมาณ 50,000 ล้านบาทหรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50 ของมูลค่าส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปทั้งหมดของไทย

African-Caribbean Basin Bill ทำให้กลุ่มประเทศแอฟริกาและแคริบเบียนมีความได้เปรียบและเป็นคู่แข่งสำคัญของประเทศไทยในการส่งออกสินค้าไปยังตลาดสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดระดับล่าง เนื่องจากกลุ่มแอฟริกาและแคริบเบียนมีต้นทุนสินค้าต่ำกว่า นอกจากนี้มีโอกาสเป็นไปได้ที่ผู้ประกอบการสิ่งทอรายใหญ่ของโลกจะย้ายฐานการผลิตจากแถบเอเชียไปยังแถบแอฟริกาและแคริบเบียน เพื่อผลประโยชน์จาก African-Caribbean Basin Bill

ทำให้ประเทศไทยมีความเสียเปรียบในด้านการแข่งขันมากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น เช่น ค่าขนส่งเพิ่มขึ้นและต้นทุนภาษีศุลกากรนำเข้าตามกฎหมายฉบับใหม่อีกด้วย

ผู้ผลิตและผู้ส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย ควรหาช่องทางออกและเตรียมมาตรการเร่งด่วน ก่อนที่กฎหมายดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้อย่างสมบูรณ์เพื่อลดผลกระทบจากกฎหมายฉบับนี้ เช่น การยกระดับคุณภาพสินค้าเพื่อมุ่งเจาะตลาดระดับบนมากขึ้น การแสวงหาตลาดใหม่ การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต เป็นต้น

กิจกรรมที่ 7

ให้นักศึกษาหาสถิติการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยไปยังสหรัฐอเมริกา ในแต่ละปีและเปรียบเทียบปริมาณการส่งออกของกลุ่มประเทศแอฟริกาและแคริบเบียนว่ามีข้อเสียเปรียบอย่างไร

สรุป

การดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศผู้นำเข้าและผู้ส่งออกมีความจำเป็นต้องศึกษาข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจระหว่างประเทศ เช่น กฎหมายภายในประเทศแม่ กฎหมายของประเทศคู่ค้าและกฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ

กฎหมายภายในประเทศแม่เป็นกรอบที่กำหนดแนวทางปฏิบัติงานทั้งธุรกิจในประเทศและธุรกิจระหว่างประเทศ กฎหมายของประเทศคู่ค้า การดำเนินธุรกิจต้องศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเมืองประกอบด้วย ผู้ดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศต้องศึกษากฎระเบียบข้อบังคับของประเทศคู่ค้าด้วย ตลอดจนกฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ เช่น พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายการค้าสหภาพยุโรป (EU) พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า กฎหมาย Home Appliance Recycling ทรัพย์สินทางปัญญา The Product Liability Law และ African-Caribbean Basin Bill เป็นต้น

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายการค้า (Trademark) หมายถึงยี่ห้อ เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์หรือตราจะเป็นภาพหรือตัวอักษรที่ใช้กำกับสินค้าหรือบริการ เพื่อแยกได้ว่าสินค้านั้นมีความแตกต่างจากสินค้าของผู้อื่น ซึ่งมี 4 ประเภท คือ เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายร่วม เครื่องหมายรับรอง ในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าจะต้องไม่เหมือน

หรือคล้ายกับเครื่องหมายบุคคลอื่น เป็นเครื่องหมายการค้าที่แตกต่างจากสินค้าอื่นๆ ซึ่งกฎหมายจะให้ความคุ้มครอง 10 ปี สามารถขอต่ออายุได้ครั้งละ 10 ปี ถ้ามีผู้ลอกเลียนแบบหรือนำไปจดทะเบียนซ้ำ เจ้าของเครื่องหมายมีสิทธิฟ้องร้องให้เพิกถอนการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีการลอกเลียนแบบดังกล่าว

เครื่องหมายการค้าสหภาพยุโรป (EU) การจดทะเบียนมี 2 ลักษณะคือ (1) เครื่องหมายการค้าภายในประเทศ (International Trade Mark) ให้ความคุ้มครองเฉพาะภายในประเทศ (ทุกประเทศที่เป็นสมาชิกซึ่งมี 171 ประเทศ) ที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเท่านั้น (2) เครื่องหมายการค้าสำหรับสมาชิกสหภาพยุโรป (EU) เป็นการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ารูปแบบ Community Trade Mark (CTM) ซึ่งให้ความคุ้มครองในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปทั้ง 15 ประเทศ การจดทะเบียนต้องยื่นเรื่องต่อหน่วยงานที่ดูแลเรื่องสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาของแต่ละประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (EU) ยื่นเรื่องต่อ Benelux Trade Mark Office ซึ่งจะส่งเรื่องต่อไปให้ OHIM อีกต่อหนึ่ง

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า ห้ามผู้ประกอบธุรกิจระหว่างประเทศที่มีพฤติกรรมในลักษณะผูกขาด หรือจำกัดการแข่งขันการค้า เช่น (1) กีดกันมิให้ผู้อื่นประกอบธุรกิจหรือทำให้ล้มเลิกกิจการเพื่อลดการแข่งขัน (2) การตกลงร่วมกันเพื่อลดหรือจำกัดการแข่งขัน (3) การใช้อำนาจเหนือตลาด (4) มีความสัมพันธ์กับธุรกิจนอกราชอาณาจักร ดำเนินการโดยจำกัดการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการของบุคคล และเพื่อประโยชน์ของผู้ประกอบธุรกิจอื่น ๆ ในประเทศ (5) การรวมธุรกิจเพื่อควบคุมนโยบายหรือการบริหาร ถ้าให้เกิดการผูกขาดหรือลดการแข่งขัน

กฎหมาย Home Appliance Recycling เพื่อลดปริมาณขยะจากเครื่องใช้ไฟฟ้าที่หมดสภาพหรือหมดอายุการใช้งาน ให้ผู้ผลิตและผู้ใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าในประเทศญี่ปุ่นมีภาระร่วมกันในการจัดการเครื่องใช้ไฟฟ้าที่หมดอายุการใช้งาน เพื่อนำอุปกรณ์ที่ยังสามารถใช้ประโยชน์กลับมาใช้ใหม่

ทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายระหว่างประเทศให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ผู้ดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว เพื่อป้องกันมิให้ผู้อื่นล่วงละเมิดสิทธิอันพึงมีของเจ้าของหรือมิให้ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ทรัพย์สินทางปัญญามี 3 ประเภท คือ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์

สิทธิบัตร หมายถึง หนังสือที่รัฐบาลออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ คิดค้น หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ เจ้าของสิทธิบัตรมีสิทธิเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียวในการนำผลงานที่ได้จากการประดิษฐ์คิดค้นหรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับจากการจดสิทธิบัตรไว้แล้วไปผลิต หากเกิดการละเมิดก็สามารถดำเนินตามกฎหมายกับผู้ละเมิดได้ สิทธิบัตรมี 2 ประเภท คือ (1) สิทธิบัตรการ

ออกแบบผลิตภัณฑ์ (Design) (2) สิทธิบัตรการประดิษฐ์ การคุ้มครองแก่ผู้ประดิษฐ์ และออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จดทะเบียนสิทธิบัตรเวลา 10 ปี สำหรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เวลา 20 ปี เมื่อครบอายุตามกำหนดไม่สามารถขอต่ออายุได้

อนุสิทธิบัตรเป็นหนังสือสำคัญที่รัฐบาลออกให้เพื่อคุ้มครองกรรมวิธีในการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ขึ้นใหม่ มีอายุการคุ้มครอง 6 ปี สามารถต่ออายุได้ 2 ครั้ง ๆ ละ 2 ปี รวมเป็น 10 ปี

ลิขสิทธิ์ คือ สิทธิความเป็นเจ้าของผลงานที่เกิดจากการใช้สติปัญญา ความคิด สร้างสรรค์งานให้เกิดขึ้น ซึ่งงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมีลักษณะแตกต่างจากทรัพย์สินโดยทั่วไป งานที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์มี 8 ประการ ได้แก่ งานสิ่งบันทึกเสียง งานภาพยนตร์ งานแพร่เสียงแพร่ภาพ งานประเพณวรรณกรรม งานศิลปกรรม งานนาฏกรรม งานดนตรี งานอื่นในแผนกวรรณคดี กฎหมายให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์งานและคุ้มครองต่อไปอีกเป็นเวลา 50 ปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์งานถึงแก่กรรม ลิขสิทธิ์ซื้อขายหรือโอนกันได้

The Product Liability Law กำหนดให้ผู้ผลิตสินค้าในประเทศญี่ปุ่นและผู้ผลิตต่างประเทศ (ผู้นำเข้าหรือผู้จัดจำหน่าย) จะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ชีวิตของผู้บริโภคอันเนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่มีจุดบกพร่องสามารถเรียกชดเชยค่าเสียหายภายใน 3 ปี นับจากวันที่ตนเองได้รับ ความเสียหาย อายุความการฟ้องร้อง 10 ปี

African-Caribbean Basin Bill ให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่ประเทศในกลุ่มแอฟริกา และแคริบเบียนที่มีระดับ Least Developed Countries โดยยกเว้นภาษีศุลกากรนำเข้าสินค้าต่าง ๆ ที่ส่งไปจำหน่ายยังสหรัฐอเมริกา สิทธิพิเศษนี้มีระยะเวลา 4 ปีนับแต่กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นไป

แบบฝึกหัด

1. ท่านเข้าใจคำว่า “เครื่องหมายการค้า” อย่างไร มีกี่ประเภท การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง และจะได้รับประโยชน์ในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าอย่างไร
2. จงอธิบายการจดทะเบียนการค้า แบบ (1) International Trade Mark (ITM) และ (2) Community Trade Mark (CTM)
 - 2.1 การจดทะเบียนการค้าแบบ (ITM)
 - 2.2 การจดทะเบียนแบบ CTM ต้องมีคุณลักษณะอย่างไรและขั้นตอนการจดทะเบียนจะดำเนินการอย่างไร
3. พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า มีข้อห้ามผู้ประกอบการผูกขาดหรือจำกัดการแข่งขันทางการค้าอย่างไรบ้าง ข้อดีและข้อเสียของ พ.ร.บ. ดังกล่าว
4. ประเทศที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมาย Home Appliance Recycling มีประเทศอะไรบ้าง แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะดำเนินการอย่างไร
5. กฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่าง ๆ เช่น สิทธิบัตร อนุสิทธิบัตรและลิขสิทธิ์ จงอธิบาย
6. จงกล่าวถึงความเป็นมาและสาระสำคัญของ The Product Liability Law
7. African-Caribbean Basin Bill ทำให้ผู้ส่งออกสินค้าไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับความเสียเปรียบอย่างไร